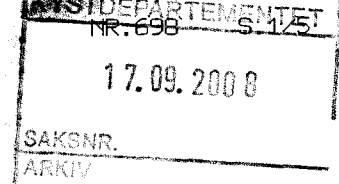

Norges Fiskarlag

og Fiskarlagets Servicekontor as

Vår saksbehandler: I

Vår dato
16092008Vår referanse
200600191/48-340

Deres dato

Deres referanse

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 OSLO

FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTETS HØRINGSNOTAT OM REKRUTTERING I FISKEFLÅTEN - ETABLERING SOM FARTØYEIER

Norges Fiskarlag har mottatt nevnte sak i ekspedisjon datert 15.05.08 (Deres ref. 200800078/DSO).

Saken har vært ute til høring i medlemslagene, og ble deretter behandlet i Norges Fiskarlags landsstyre, på møte 9. – 10. september 2008 (sak 66/08).

Det ble fattet følgende vedtak:

- ” 1. Landsstyret viser til det forliggende høringsnotatet, *Rekruttering i fiskeflåten - etablering som fartøyeier*, mottatt fra Fiskeri- og Kystdepartementet. Notatet er en oppfølging av en tidligere utvalgsinnstilling i regi FKD, *Fra ungdom til fisker. Fra fisker til fartøyeier. Rekrutterings- og etableringsordninger for ungdom i fiskeflåten*. Den ble behandlet i Arbeidsutvalget (sak 9/07), og seinere i Landstyret (sak 29/07), hvor Landsstyret ga sin tilslutning til Arbeidsutvalgets vedtak.

2. Da Fiskarlaget i 2007 behandlet den forrige innstillingen, ble det innledningsvis slått fast følgende:

”Norges Fiskarlag vil understreke at arbeidet med rekruttering av nye fiskere til næringa må oppfattes som en av de største utfordringen både for næringa sjøl, og for de myndigheter som er med og fastsetter rammebetingelsene for næringas videre utvikling.

Norges Fiskarlag oppfatter det som svært positivt at Fiskeri- og Kystdepartementet, i egenskap av næringsdepartement har satt i gang et arbeid for å få nærmere holdepunkter for hvordan man best kan rekruttere ungdom inn i fiskerinæringen. Dermed blir det satt fokus på at fiskerne faktisk er den viktigste ressursen for videre utvikling av næringa.

I innstillingen trekkes det innledningsvis opp et viktig skille mellom rekruttering av fiskere til posisjoner som arbeidstakere på fiskefartøy, og til rekruttering som fartøyeiere. Begge deler er viktig, men etter Fiskarlagets oppfatning er det er liten tvil om at den største utfordringen i første omgang ligger i sikre kvalifisert bemanning på den eksisterende flåten. I tillegg må det også legges til rette for fornuftige etableringsordninger for yngre fiskere som har et sterkt ønske om å anskaffe eget fartøy.”

Adresse
Pirsenteret
7462 Trondheim

E-postadresse
fiskarlaget@fiskarlaget.no

Telefon
73 54 58 50

Telefaks
73 54 58 90

Organisasjonsnr:
Norges Fiskarlag
938 500 290
Fiskarlagets Servicekontor as
984 152 094

Videre ble det fra Norges Fiskarlag understreket at spørsmålet om innføring av rekrutteringskvoter er et høyst kontroversielt tema i en næring som over lengre tid har gjennomført omfattende strukturtiltak.

3. På denne bakgrunn oppfatter Landsstyret det som svært positivt at FKD's nye høringsnotat gir en klar og nyansert gjennomgang av argumentasjon og begrunnelser både for og imot i forhold til de aktuelle problemstillingene.

Avslutningsvis i utredningen lanserer to forslag for å stimulere rekrutteringen av ungdom til næringa:

A. Etableringsstipend

1. Ordningen foreslås å innbefatte 30 stipend a kr. 250.000,-, basert på en årlig bevilgning av 7,5 mill. kr., og er planlagt å tre i kraft innen utløpet av 2009. Stipendet kan anvendes som innsatskapital både i åpne og lukkede fiskerier.

Norges Fiskarlag har tidligere gitt sin tilslutning til bruk av etableringsstipend som virkemiddel for å senke terskelen for etablering i næringa, og det er gode grunner for å slutte seg til departementets vurdering av etableringsstøtten som: "*et direkte og velegnet tiltak i rekrutteringssammenheng.*" (s. 52). Kostnadsutviklingen for å etablere seg i næringa har også vist at kravene til egenkapital heller er blitt større enn mindre siden 2006.

2. Det vurderes som positivt at stipender foreslås gitt slik at de kan benyttes til å sikre seg innpass både i åpne og lukkede fiskerier. Innebærer samtidig at nivået på stipendiene kanskje burde heves opp mot kr. 500.000,-, noe som innebærer tilsvarende større krav til årlig grunnlagsbevilgning.
3. I og med kravet om at søker må ha stått på blad B i fiskermanntallet tre av de siste fem årene, innebærer allerede de foreslåtte søkekriteriene at vedkommende er i en yrkesrelasjon som fisker. Det innebærer at man også må oppfylle kravet om minimumsinntekt fra fiske på 1 G (= kr. 70.256,-). Dette ligger over det foreslåtte inntektskravet fra fiske på kr. 50.000,-, et krav som tilsier at vedkommende har gode muligheter for en tilstrekkelig tilpasning i åpen gruppe. Heilårs kystfiskere bør prioriteres, noe som tilsier at kravet til årlig inntektsnivå fra fiske bør heves til minimum kr. 250.000,-.
4. Det er forståelig at det settes krav til alder på fartøy dersom stipendiet inngår i finansieringsplanen for fartøykjøp. Av økonomiske grunner må det likevel kunne forsvares å heve "aldersgrensa" på fartøy til ihvertfall 15 år. Etter Norges Fiskarlags oppfatning finnes det absolutt gode, velholdte og egnede fiskefartøy innenfor denne grensa. Det vil også kunne bidra til å holde etableringskostnadene nede.
5. Norges Fiskarlag anser det fortsatt som formålstjenlig å holde den øvre aldersgrensa for søkere på 35 år. Med dagens prisnivå kan muligheten for å få etablererstipend være den utløysende faktoren som får flere til å satse på å forbedre sitt grunnlag for en fortsatt framtid som fisker.

Dette bidrar imidlertid til å forsterke et annet krav fra Norges Fiskarlag. I tillegg til dem som har tatt fagbrev må det være mulig å komme i betraktning for stipend også bare med dokumentert yrkespraksis fra fiske. De aller første som fikk anledning til å ta fagbrev i fiske og fangst var tross alt ikke ferdig med sin utdanning før i 1998. Selv om kravet til formalisert kunnskap i dag er en selvfølgelig del av kompetanseoppbyggingen i fiskerinæringa, tilsier all erfaring at praktikere med "tæl" like gjerne kan bli blant de aller dyktigste fiskerne.

6. Aktivitetskriteriet, sammen med kravet om å stå på blad B, tilsier etter Fiskarlagets oppfatning også at kravet om å være bosatt i en kystkommune bør fratras. Hvis man oppfyller de nevnte kriteriene bekrefter det et engasjement i næringa som gjør bostedskommune på søketidspunktet uinteressant.
7. En kan heller ikke se noen gode grunner til at det å ha hatt majoritetsandel i et annet fiskefartøy en eller annen gang i livet skal utelukke en søker, hvis han ellers oppfyller kravene.
8. I Fiskarlagets vedtak fra 2007 ble det tatt til orde for at etableringsstøtte burde kunne gis til ungdom som er interessert i å gå inn som medeier i allerede aktive fartøy i kvotebelagte fiskerier. Dette anses fortsatt som en meget formålstjenlig opsjon for rekruttering til en yrkeskarriere som fisker, og eventuelt som båteier, og bør derfor absolutt kunne prioriteres. Særlig tatt i betraktning at det er blant båteierne i kystflåten at gjennomsnittsalderen er høyest, og at slik erfaringsoverføring når det gjelder å drive fiske og å drive et fartøy er svært viktige elementer i kompetanseoppbygging for neste generasjon fiskere.

B. Nye deltakeradganger

1. Departementet foreslår også å åpne for årlig tildeling av 10 nye deltakeradganger i lukkede fiskerier i rekrutteringsøyemed. Disse skal kunne gis i alle lukkede fiskerier, og dekkes opp innenfor dagens kvoteramme.

Slik ordningen er foreslått lagt opp innebærer den mulighet for å søke rekrutteringskvoter innenfor alle lukkede kystfiskerier. Det er imidlertid all grunn til å anta at tyngden hver gang vil komme innenfor torskefiskeriene, ettersom forventningene om størst gevinst normalt vil ligge der. Belastningen med å følge opp departementets forslag vil følgelig også bli størst der.

2. Norges Fiskarlag registrerer følgende når det gjelder departementets egen begrunnelse for dette forslaget:

"Gjennom ordinære markedstransaksjoner kan personer som ønsker å etablere seg anskaffe et fartøy enten med eller uten deltakeradgang." s. 47)

"For de som har tilstrekkelig egenkapital, eller finansielle støttespillere, synes det ikke å være særlige problemer med å etablere seg. I de tilfeller hvor egenkapitalsituasjonen er svak, er det imidlertid langt vanskeligere å etablere egen virksomhet."(s. 47)

"På sikt vil det likevel kunne være uheldig om inngangsbarrieren blir så vidt høy at fiske med eget fartøy blir en aktivitet forbeholdt de med særlig tilgang på kapital. Dette vil igjen kunne undergrave fellesskapets eierskap til fiskeressursene, og dermed svekke legitimiteten i forvaltningen av disse ressursene."(s. 50)

Den foreløpige konklusjonen blir etter dette:

"Etter departementets vurdering er det ikke behov for noen storstilte rekrutteringstiltak i denne omgang, og relativt begrensede ordninger vil kunne være tilstrekkelig for å oppnå den ønskede effekten."(s. 51)

3. Etter Norges Fiskarlags oppfatning er det ikke overraskende at dette forslaget er blitt møtt med til dels stor skepsis blant medlemmene. Det kan videre konstateres at grunnlaget for denne skepsisen også blir tydelig forstått i høringsnotatet, hvor det blir belyst hvordan næringa sjøl har betalt for oppnådde kvotegevinster i alle lukkede fiskerier:

"I en situasjon hvor kvotegrunnlaget er begrenset for alle viktige fiskeslag, og det føres en politikk med sikte på å gi den helårsdrevne fiskeflåten et akseptabelt driftsgrunnlag, er det ikke uten videre enkelt å forklare hvorfor det samtidig skal sluses nye aktører inn. (s. 33)

"Ettersom det totale kvotegrunnlaget er gitt, innebærer dette at det er de etablerte næringsaktørene som vil måtte bære den kostnaden ved rekruttering i form av nye deltakeradganger. Derfor er det særlig viktig at eventuelle rekrutteringsordninger fungerer etter hensikten, og oppleves som legitime og rettferdige. (s. 39)

"Løsningene er prinsipielt forskjellige, men som følge av at alle allokeringer og endringer må skje innenfor den fastlagte totalkvoten vil det uansett være et nullsumspill." "- alle løsningene har til felles at de innebærer at noen må oppgi kvantum – direkte eller indirekte, og spørsmålet vil da være hvem dette skal være. (s. 39)

Norges Fiskarlag går i mot tildeling av rekrutteringskvoter, og vurderer også de refererte sitatene fra utredningen som å være en presis beskrivelse av argumentasjonen mot å opprette et rekrutteringstilbud basert på å tildele deltakeradganger i lukkede fiskerier. Samtidig angis også den løsningen som Fiskarlaget slutter seg til, nemlig å styrke egenkapitalsituasjonen for de som vil etablere seg gjennom oppkjøp av fartøy med kvoter.

C. Andre viktige og relevante problemstillinger i rekrutteringssammenheng.

1. Norges Fiskarlag finner grunn til å stille spørsmålsteget ved hvorfor FKD bare foreslår opplegg for etableringsstipend og deltakeradganger i den minste kystflåten. Det vises i den sammenheng både til vurderinger gjort i utvalgsinnstillingen "*Fra ungdom til fisker. Fra fisker til fartøyeier. Rekrutterings- og etableringsordninger for ungdom i fiskeflåten*", og til Fiskarlagets vedtak i den sammenheng, fra 2007.
2. Med tanke på tradisjonell rekruttering gjennom arv ved generasjonsskifte, er det grunn for å påpeke meget sterkt at slike overganger i dag blir hindret av kostnadsnivået som følger av arveoppgjør etter gjeldende regelverk. Norges Fiskarlag vil be om at det så snart som mulig nedsettes en arbeidsgruppe for gjennomgang av dette regelverket med tanke på formålstjenlige endringer.
3. Som ledd i arbeidet med å styrke rekrutteringen vil Norges Fiskarlag også gå inn for at det opprettes en særskilt økonomisk støtteordning for lærlingeplasser om bord i fiskefartøy, og ber om Fiskeri- og kystdepartementets medvirkning til å finne løsninger på finansieringen av en slik ordning.
4. I Fiskarlagets vedtak fra 2007 ble det påpekt at det er behov for en grundig kartlegging av den faktiske bemanningssituasjonen i flåten i dag, på en måte som kan følges opp årlig i tiden framover. I vedtaket begrunnes dette slik:

"Skal vi gjøre oss håp om å oppnå ønsket effekt i det langsiktige arbeidet med rekruttering til fiskeflåten må vi skaffe oss grunnlag for en mest mulig realistisk oppføring av situasjonen i flåten. Først da kan vi spisse innsatsen og gjøre den så resultat effektiv som mulig.

For å sikre et best mulig framtidig arbeidsgrunnlag i denne sammenheng vil Norges Fiskarlag forslå at det med utgangspunkt i fartøystørrelse, driftsformer og geografi, blir gjennomført en grundig kartlegging og analyse av den faktiske situasjonen i

5 av 5

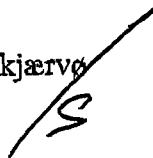
fiskeflåten når det gjelder bemanning, bruk av avløysingsmannskap, antall driftsdøgn pr. fartøy pr. år, gjennomsnittlig lott i de ulike grupperingene av fartøy, former for ferieavvikling, antall offiserer om bord og totalt tilknyttet fartøy, antallet ansatte med utenlandsk statsborgerskap. En slik undersøkelse må legges opp slik at den enkelt kan gjennomføres på nytt med jevne tidsintervaller for å kartlegge utviklingen i fiskeflåten."

Ett av de stadig mer usikre elementene i forhold til vurderingen av framtidig drift og bemanning av fiskeflåten, er å skaffe oversikt over utviklingen i den faktiske bruken av utenlandsk arbeidskraft.

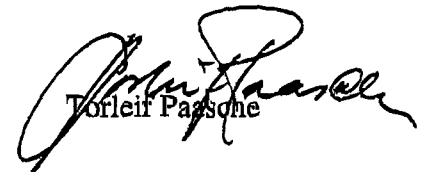
Norges Fiskarlag vil derfor på nytt etterlyse et initiativ fra FKD i denne sammenheng."

Med hilsen
NORGES FISKARLAG

Jan Skjærvø

Torleif Pagsche

Kopi til: Medlemslagene,
Seksjonene.

Vedlegg: 0